

Entrevista

pàg.
3

Parlem amb una terapeuta i
un pacient sobre les sessions
d'artteràpia en cures pal·liatives

▶ 17 Junio, 2021

Entrevista

N. Bonet — MONOGRÁFICS

Nadia Collette

ARTTERAPEUTA I LICENCIADA
EN BELLES ARTS

Jordi Lapedra

PACIENT QUE SEGUEIX LES
SESSIONS D'ARTTERÀPIA

Marta

FAMILIAR D'UN PACIENT QUE HA SEGUIT
LES SESSIONS D'ARTTERÀPIA

L'ART COM A TERÀPIA PER EXPRESSAR-SE

► Figuració i abstracció, collage i aquarel·la, tot serveix per afrontar d'una forma més serena la pròpia mort. Aquest el principal objectiu de les sessions d'artteràpia que imparteix la terapeuta Nadia Collette a la Unitat de Pal·liatius de l'Hospital Sant Pau de Barcelona. Enfrontar-se

a la mort no és senzill i per intentar mitigar el dolor que produeix tant la malaltia com l'acceptació d'aquesta realitat, expressar-se artísticament constitueix un acompanyament i un estímul per a aquests pacients. Parlem amb els protagonistes d'aquestes sessions.

“Va fer que fluïssin les paraules i el que sentia a través del dibuix”

Sessions d'artteràpia per a pacients de cures pal·liatives per alleujar el patiment

N. Bonet | MONOGRÁFICS

Parlem amb la terapeuta Nadia Collette, que imparteix sessions d'artteràpia a la Unitat de Cures Pal·liatives de l'Hospital Sant Pau i compartim l'opinió directa d'un pacient, Jordi Lapedra, i de Marta, que va seguir de prop les sessions del seu pare i la seva evolució.

***¿Com a terapeuta, quin és el seu objectiu al tractar amb persones que lidien amb el concepte de la mort?**

-N.C.: Per a les persones que atencem, la mort, més ben dit, morir, és diferent d'un concepte, és una realitat que es fa tangible a través del dolor, de molts altres símptomes o de les preocupacions. Cada persona pot tenir una consciència més gran o més petita d'aquesta realitat, però en tots els casos es manifesta i en la majoria, amb patiment. El nostre principal objectiu és alleujar i acompanyar aquest patiment.

***¿Com els pot ajudar l'artteràpia?**

-J.L.: Fa més de tres anys que lluito contra un càncer de pulmó amb metastasi en 3 tumors, un d'ells va aparèixer a la medul·la i em va deixar parapègic; lluitar contra un càncer i amb els problemes quotidians que crea la immobilitat de cintura cap avall no és fàcil, i encara que la guerra no va malament i guanyem algunes batalles, de tant en tant em tomba; en aquesta ocasió vaig ingressar de nou a Sant Pau i em vaig desmoralitzar perquè veia com s'ensorrava tan terreny guanyat. Entre les diverses coses que m'ha aportat, la més important: recordar-me que segueixo sent tan valent com abans, que sé sortir del caos, tornar a la batalla, i seguir lluitant; i això, sent pacifista i bastant pacífic.

-M.: El meu pare com que és totalment raonable quan li van dir que ja no hi havia res més a fer des d'oncologia va estar 2 o 3 dies sense parlar, tancat

Creació artística. Un pacient durant la sessió d'artteràpia a l'Hospital Sant Pau.

en els seus pensaments i el seu dolor. Era una persona introvertida i això feia que fos difícil ajudar-lo i això ens feia patir enormement. La Nadia va venir a l'habitació i a través d'imatges i dibuix va aconseguir que comencessin a fluir les seves paraules: va parlar i va expressar el que callava des de feia molt temps.

-N.C.: L'acció artística en el marc d'una relació de seguretat i confiança amb l'artteràpista pot ajudar a alleujar símptomes. Els nostres estudis d'investigació han evidenciat una reducció estadísticament significativa

del dolor, desànim, nerviosisme i malestar en els pacients. El 98,4% dels pacients van afirmar que la intervenció d'artteràpia els havia ajudat. I van esmentar, per exemple, "canviar de focus d'atenció", "relaxar-me", "trobar llibertat", "poder parlar de coses de les quals no parlo amb la meua família", "reconèixer-me en les imatges", "sentir que les creacions vagin cobrant vida", "pensar que l'obra em perdurarà".

***¿Com s'expressen els pacients de forma artística?**

-J.L.: He treballat en unes quantes agències de dissenyador, director d'art

i creatiu, també soc músic i escriptor per afició, així que l'artística—sense ser un artista—és una expressió habitual. No obstant, mai havia treballat *per a mi*, sempre he treballat *per a clients*. Bussejar tan profundament en el meu Jo, amb els ulls tancats, mentre dibuixava amb la mà esquerra i pensava en el meu paisatge desitjat, va ser tot un descobriment. Més tard, l'anàlisi del gargot, amb l'ajuda de l'artteràpista, va ser una bufetada de sensible realisme dins del surrealisme mèdic en el qual em trobo.

-M.: Jo només vaig fer una sessió amb la Nadia i el meu pare. Ell s'havia

de tancar els ulls amb un mocador i fer un dibuix. Cada traç que feia era una línia recta que a l'arribar al final del full acabava brusquement. Es va treure el mocador i va dir que no li agradava. Així que es va tornar a posar el mocador per tancar-se els ulls i després va dibuixar un cercle. Es va tornar a destapar els ulls i va dir "així, sí; les coses s'han d'acabar bé, han de tancar-se". Aquesta reflexió ens va acompanyar en el procés final, les coses es van fer bé. Va veure totes les persones a qui estimava i va fer aquelles coses que tenia ganes de fer dins de les possibilitats del moment. El fet d'acabar d'aquesta manera ens va deixar una gran tranquil·litat dins de la pena.

-N.C.: L'estètica no és un factor que es persegueixi com a objectiu, no obstant, es nota que les persones participants s'esforcen perquè el seu treball creatiu surti el millor possible. Pot comportar frustració i l'artteràpista ha de poder-la acollir i ajudar a superar, reforçant la importància de la capacitat artística, una cosa universal, per sobre de l'habilitat, aleatòriament repartida. Amb freqüència, les persones recorren a la figuració, i acostumo a animar a explorar també l'abstracció. En general, les obres transmeten la idea que, encara que no es pugui llegir clarament un contingut, existeix en els traços més senzills l'expressió poderosa d'alguna cosa personal, pròpia de cada pacient-artista.

***Com a pacient, ¿recomanaria aquesta experiència?**

-J.L.: Sens dubte. Més que recomanar-la, la convertiria en obligatòria al llarg de tota la vida, no només en la *vida sanitària*. La medicina oficial, encara que aconseguix grans avenços, s'ha convertit en una estructura tan gegant i pesada que a vegades no hi ha temps per a *aquella persona* que hi ha dins del pacient; disposar d'aquests serveis als hospitals públics no només és recomanable, és necessari. ★